

ŠKOLA 3. VĚKU

6.11.2018

MULTIFUNKČNÍ MÍSTNOST 1. PATRO

VE 14.00 HODIN

**Umění a kultura v J. Hradci:
významné osobnosti
tkalcovského řemesla**

Přednášela:
Mgr. Rita Škodová
ředitelka

Dům gobelínů, kulturních tradic a řemesel

Marie Hoppe Teinitzerová

Marie Hoppe Teinitzerová (3. července 1879 – 18. listopadu 1960) se narodila v roce 1879 v Čížkově u Pelhřimova. Záhy se rodina přestěhovala do J. Hradce, kde si její otec zřídil koloniální obchod. Přestože byla nadanou studentkou, nemohla jako dívka navštěvovat gymnázium. Chodila tedy alespoň na soukromé hodiny francouzštiny, němčiny a klavíru. Od studentů si půjčovala knihy, hodně četla jak českou, tak světovou literaturu. Protože se Marie Teinitzerová nespokojila s možnostmi studia, které se jí v Čechách nabízelo, rozhodla se navštěvovat vídeňskou malířskou školu profesora Böhma.

V roce 1902 odešla do Prahy, kde jako jedna z prvních žen studovala uměleckoprůmyslovou školu. Od počátku se chtěla věnovat textilu se zaměřením na bytovou kulturu. Po 4 letech svá studia v Praze dobrovolně ukončila a odjela studovat Vyšší tkalcovskou školu do Berlína.

Její studijní cesta dále pokračovala do Dánska, Švédska, zastavila se ve Stockholmu, Lundu, zabývala se zde technologií barvení pomocí přírodních rostlinných barviv. Tyto znalosti si prohloubila v Anglii, Francii a Švýcarsku. Studovala v gobelínových dílnách v Paříži a v hedvábnických závodech v Lyonu.

Po návratu do Prahy v roce 1908 založila s dalšími mladými výtvarníky sdružení Artěl. Zakládajícími členy byly P. Janák, H. Johnová, V. H. Brunner – autor značky Artěl. V dalších letech se připojili – F. Kysela, V. Špála, J. Zrzavý. Sdružení Artěl si kladlo za cíl: zvýšit uměleckou úroveň předmětů každodenní potřeby, zlepšit povědomí obecného vkusu. Objektem zájmu byl: textil, sklo, keramika, hračky, šperky, oděv. V rané fázi je produkce Artělu ovlivněna kubismem.

Již jako členka Artělu se Marie Teinitzerová zabývala myšlenkou založit si vlastní textilní dílnu. To se jí podařilo po návratu z ciziny. Nejprve si dílnu založila v Praze, záhy ji přestěhovala do rodného domu do J. Hradce. Zpočátku zde tkala prosté ručně vyráběné textilie (záclony, polštáře, ubrusy, závěsy), ať už tkané nebo vyšíváné, potištěné, batikované.

První zakázkou byla tkanina pro hraběnkou Františku Černínovou. Další prací byla damašková souprava ubrusů pro presidentskou domácnost.

Spolu s Emílií Paličkovou – Mildeovou vytvořila kompletní textilní vybavení pro zámek v Novém Městě nad Metují. Při této práci se zde seznámila s architekty P. Janákem a D. Jurkovičem a také zde začala dlouholetá textilní spolupráce s výtvarníkem F. Kyselou. Podle návrhů F. Kysely bylo v roce 1925 utkáno v jindřichohradeckých dílnách 8 gobelínů z cyklu „Řemesla“. Gobelíny byly vystaveny na Světové výstavě dekorativního umění v Paříži a za návrh i provedení byly oceněny Velkou cenou. Ta přinesla dílnám mezinárodní ohlas.

Následovaly tapisérie zhotovované podle návrhů známých umělců. Mezi spolupracovníky patřil M. Švabinský, C. Bouda, J. Trnka a další.

V roce 1925 se Marie Teinitzerová provdala za filosofa V. Hoppeho, který pracoval v kanceláři presidenta republiky T. G. Masaryka.

V 30. letech se dílna velmi zadlužila. Pro její záchranu založila v roce 1936 Marie Teinitzerová družstvo „Společná práce“, jež mělo asi padesát členů z řad vyšších úředníků, spolupracovníků dílny, vysokoškolských profesorů apod. Přesto se o dva roky později valná hromada usnesla na likvidaci družstva.

Dílně pomohly dvě velké zakázky tapisérií, jednak tapisérie se státním znakem podle návrhu Karla Svolinského a tapisérie „Československý len“ pro chystanou expozici na Světové výstavě v New Yorku v roce 1939, podle kartonu Karla Putze.

V období protektorátu se v dílnách tkaly především užitkové látky. Po válce usilovala M. H. Teinitzerová o získání areálu zámku v Č. Lhotě, kde chtěla vytvořit centrum tapisérií. Projekt se neuskutečnil.

V roce 1948 dílna utkala rozměrný „Karolínský gobelín“ podle návrhu Vladimíra Sychry pro velkou aulu pražského Karolina k šestistému výročí založení Karlovy univerzity. V témže roce byla dílna znárodněna a převedena do družstevních zařízení. Marie Teinitzerová byla zklamána a roztrpčena novou situací, přesto do dílen dochází a z její iniciativy bylo v tomto období realizováno přes 30 tapisérií podle návrhů např. C. Boudy, J. Baucha, K. Svolinského, L. Fully.

V roce 1951 koupila prostřednictvím své neteře Olgy – objekt pod jindřichohradeckým zámkem u Nežárky, ten byl upraven pro potřeby dílen. Ty ji však již nepatřily. Jako živnostníci jí byl majetek zkonfiskován. Dílny byly přiřčleněny k „Textilní tvorbě“, později k „Družstevní práci“, nakonec k „Ústředí uměleckých řemesel“. Marie Hoppe Teinitzerová umírá v roce 1960.

Po roce 1989 byly dílny navraceny neteři - paní Olze Teinitzerové. Ta vedení dílen přenechala tehdejšímu managementu.

Marie Hoppe Teinitzerová byla vskutku revoluční osobností. Jindřichohradecká dílna pod jejím vedením dosáhla třikrát špičkové evropské úrovně a to v letech 1925, 1939 a 1948.

*... dozvěděli jsme se
spoustu zajímavých
informací - jak z
historie, tak i ze
současnosti Domu
gobelínů v
Jindřichově Hradci*

...

*... klienty
přednáška velice
zaujala ...*